

Yedi İklim Türkçe Ve İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Kitaplarının Maarif Vakfı – Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında Yer Alan A1 Seviyesi Dinleme Kazanımlarına Göre Karşılaştırılması

Yedi İklim Türkçe and İstanbul Turkish Books for Foreigners According to the Listening Gains at the Level of the Maarif Vakfı - Turkish Teaching Program as a Foreign Language

Ekrem Ardıç Ayşegül Ardıç Nur Durmuş
¹⁻² Öğretmen., MEB, Kayseri, Türkiye
³ Okul Müdürü., MEB, Kayseri, Türkiye

ÖZET

Türkçenin yabancılar için öğretiminde dört ana beceriden birisi olarak dinleme becerisi önemli bir yer tutmaktadır. Dinleme becerisinin öğrencilerde kazandırmaya yönelik etkinlikler 3 aşamada değerlendirilir. Bunlar dinleme öncesi, dinleme esnası ve dinleme sonrasıdır. Dinleme etkinliklerinin çok çeşitli olması ve kazandırılması amaçlanan davranışlara yönelik olması bu bakımdan önemlidir. Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi derslerinde kullanılan Yunus Emre ve İstanbul Yayınları A1 seviyesi kitaplarının dinleme etkinliklerinin Maarif Vakfı kazanımlarına göre karşılaştırılması incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda kitaplarda yer alan etkinliklerde hedeflenen kazanımlar karşılaştırılmış, etkinliklerin kazanımları edindirme açısından incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırmalar yapılarak, inceleme yöntemi kullanılmıştır. İncelemeler sonunda elde edilen veriler analiz edilerek, kitaplarda yer alan etkinliklerin birbirlerine göre artı ve eksi yönleri ortaya çıkarılmıştır. Çalışma sonunda elde edilen verilerle kitapların karşılaştırılması ile eksik görülen noktalar belirtilmiş olup, düzenlenebilecek noktalara dikkat çekilmiştir. İncelenen kitapların dinleme metinlerinin Maarif Vakfı Öğretim Programı Kazanımlarına göre etkinlikler içerdiği belirlenmiştir. Kazanımları içermesi bakımından yeterli oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Dinleme, Ders Kitapları

ABSTRACT

Listening skill, as one of the four main skills, has an important place in teaching Turkish to foreigners. Activities aimed at gaining listening skills in students are evaluated in 3 stages. These are pre-listening, during-listening and post-listening. In this regard, it is important that listening activities are diverse and oriented towards the behaviors that are intended to be gained. In this study, the listening activities of Yunus Emre and İstanbul Yayınları A1 level books used in teaching Turkish as a foreign language courses are compared according to the achievements of the Maarif Vakfı. For this purpose, the targeted gains in the activities in the books were compared and the gains of the activities were examined in terms of acquisition. In the study, by conducting qualitative research, the examination method was used. By analyzing the data obtained at the end of the examinations, the pros and cons of the activities in the books were revealed. By comparing the data obtained at the end of the study with the books, the missing points were identified and the points that could be edited were pointed out. It has been determined that the texts of the books examined include activities according to the Maarif Vakfı Öğretim Programı Kazanımları. It has been determined that they are sufficient in terms of including the gains.

Keywords: Teaching Turkish As A Foreign Language, Listening, Textbooks

1. GİRİŞ

20. ve 21. yüzyıllarda Dünya’da yaşanan gelişmeler ve değişimler, sanayi ve teknolojinin gelişmesi, yeni icatların ortaya çıkması, devletlerarası ilişkilerin artması gibi durumlardan dolayı insanların iletişim kurma yollarının daha açık olması beklenmektedir. “İnsanın sosyal bir varlık olarak bulunduğu çevrede etkileşim halinde olma ihtiyacı vardır. Bu etkileşimi gerçekleştirmek için gerekli olan en önemli araç dildir” (Kalenderoğlu ve Arslan, 2017: 505). Dünyamız artık sınırların olmadığı, tek bir toplum haline gelmiştir. Böylesi bir durumda artan uluslararası ilişkiler nedeniyle insanların diğer milletler ile iletişim kurma isteği artmıştır. Diğer milletlerle iletişim kurmak için dillerini öğrenme mecburiyeti de ortaya çıkmıştır (Kalenderoğlu, 2015: 74).

Günümüzde hem resmi hem de vakıf üniversitelerinin birçoğunda yabancı dil olarak Türkçe öğretim merkezi bulunmaktadır. Bu merkezlerin kullandıkları öğretim kitapları ve hedef kitlenin farklı olması nedeniyle Türkçe öğretim programlarındaki ders saatleri farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle öğretim setlerinin içerisinde yer alan dinleme metinlerinin sayıları, konuları ve metin işleme süreleri farklılıklar göstermektedir.

“Bir dile tam olarak hâkim olabilmek için temel dil becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin tam olarak kavranması gerekmektedir. Bu becerilerin birini ve birkaçını kullanmada yetersizliklerin olması halinde o dilin tam olarak bilindiği söylenemez” (Doğan, 2010: 264). Türkçe öğretim setlerinin dili bir bütün olarak ele alarak okuma, dinleme, konuşma ve yazmanın her birini aynı anda geliştirecek etkinliklerden oluşması gerekmektedir.

Dinleme becerisi, insanın doğmadan önce anne karnında kullanmaya başladığı bir beceridir. İnsanlar dünyaya geldikten sonra da dinleme becerisini çevresini tanımada çok yoğun olarak kullanmaktadır. Bu yüzden dinleme becerisi, önemli ve üzerinde durulması gereken bir beceridir (Doğan, 2010: 264).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Dinleme

Dilin dört ana becerisinden birisi dinlemedir. Dilin dört ana becerisinden olan dinleme kişiler arası iletişimin en önemli ve vazgeçilmez unsurudur. Dinleme kaynaktan gelen iletilerin anlamlandırılması ve yorumlanmasına dayanan, işitmeyi de kapsayan, alıcının aktif olduğu bir süreçtir. Dinleme bilişsel süreçlerden oluşan zihinsel bir aktivitedir.

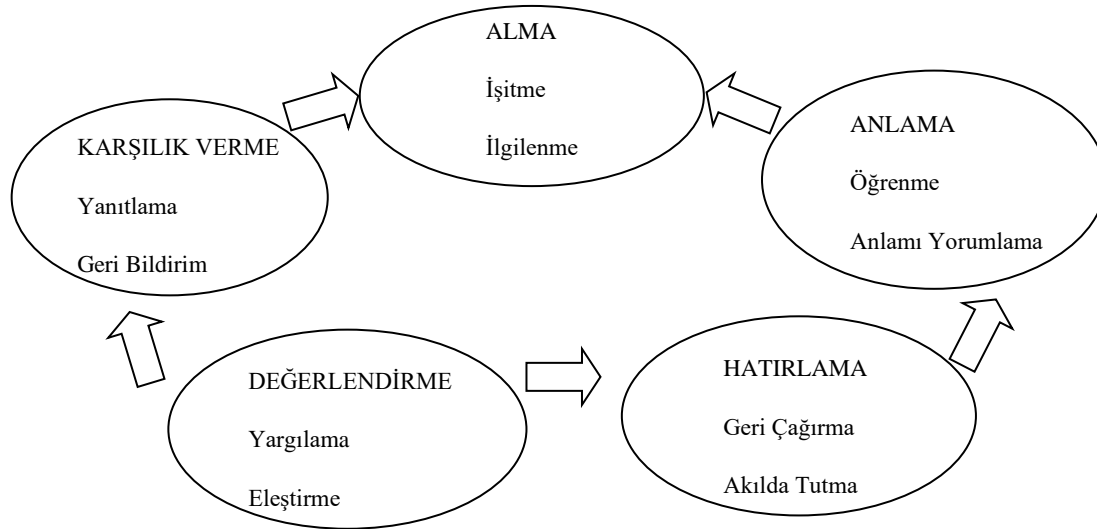
Dinleme esnasında bireyler sessizce duran ve pasif bir şekilde dinleyen değildir. Dinleme bireyin hem duyuşsal hem bilişsel hem de devinimsel olarak aktif şekilde katıldıkları bir etkinliktir. Dinlediklerine karşın duygu ve düşüncelerini tepki olarak ileten alıcılardır.

Dinlemenin tanımları içinde yer verilen ortak unsurları Epçaçan (2013) şu şekilde açıklamıştır:

- ✓ İletilen mesajları doğru olarak anlayıp, yorumlanması,
- ✓ Dilin dört temel becerisinden birisi olması,
- ✓ İnsanlar arası iletişimin en önemli unsuru olması,
- ✓ İnsanların seçme ve karar verme özgürlüklerinin sonucu olması,
- ✓ Öğrenilmesi gerekli bir etkinlik olması,
- ✓ Beyinde çeşitli bilişsel süreçler içermesi,
- ✓ Karmaşık bir yapıda ve aktif olunan bir süreç olması.

2.1.1. Dinleme Yaklaşımları

Dinlemeyi meydana getiren unsurların incelenmesi de dinlemenin tanımı kadar önemlidir. İnsanlar arasındaki iletişimin ve etkileşimin en önemli becerisi olan dinleme becerisinin, bir bütün olarak ele alınması gereken çok yönlü bir etkileşim olduğu görülmektedir. Bireylerin birbirlerini anlamalarının ana unsuru dinlemedir. Dinlemenin elemanları şu şekilde ifade edilebilir:

Şekil 1. Dinleme sürecinin aşamaları

Dinleme becerisini bilişsel bir süreç olarak ele alan Valette'in bilişsel beceri sınıflandırmasında dinleme becerisi elemanlarını beş ana başlıkta toplamıştır:

- ✓ Mekanik beceriler
- ✓ Dile yönelik bilgiler
- ✓ Bilgiyi aktarma
- ✓ İletişim kurma
- ✓ Eleştirme

Dinleme becerisinin zihinsel bir süreç olduğu görüşünü ilk olarak ortaya atanlardan biri olan Buck (Korkmaz, 2018)'un *iki aşamalı görüşü*, dilbilimsel bilginin edinilen yeni bilgilerin ilk basamağını oluşturması ve dilbilimsel bilginin geniş kullanımlar için işlenmesi adımlarından oluşmaktadır.

2.1.2 Dinleme Türleri

Dinleme, insanların hayatın her anında kullandıkları, iletişimi ve öğrenmeyi sağlayan bir süreçtir. Dinleme eylemi sıradan bir şekilde yapılacak bir eylem değildir. Dinleme yapılan mekân, dinlemenin zamanı ve amacı gibi faktörler dinlemenin etkinliğini değiştirebilmektedir. Bu sebeple dinlemenin öğrenmeye faydalı olabilmesi adına dinleme yaparken bazı teknikler kullanmak, stratejiler uygulamak gerekmektedir. Bütün bunlar dinlemenin türünü de belirler.

Dinleme eyleminin hem iletişim kavramı olarak hem de öğrenme kavramı üzerine yapılandırıldığını görmekteyiz. Bu sebeple dinleme çeşitlerini biçimsel dinleme ve biçimsel olmayan dinleme olarak iki şekilde sınıflandırabiliriz. (Korkmaz, 2018: 16)

2.1.2.1. Biçimsel Dinleme

Dinlemenin öğrenme faaliyetlerinde kullanılmasında çok büyük bir yere sahip olduğunu vurgulayan Doğan (2011: 12-13), dinlemenin öğrenmeye olan etkisini aşağıdaki tabloda belirtmiştir:

Tablo 1. Dil becerilerinin öğrenmeye olan etkisi

Araştırmacı	Dil becerilerinin yüzdeler dağılımı			
	Dinleme	Okuma	Konuşma	Yazma
Robertson (2004)	% 57			
Cihangir (2004)	% 53	% 17	% 16	% 14
Burley&Allen (1995)	% 40	% 16	% 35	% 9
Bird (1953)	% 42	% 15	% 25	% 18
Rankin (1930)	% 42	% 15	% 32	% 11

Doğan, 2011: 12-13.

Biçimsel dinleme, öğrenme amacıyla öğrenme ortamında öğretmen kontrolüyle yapıldığı dinleme türüdür. Öğrenme ortamlarında gerçekleşmektedir. Belirli bir program dâhilinde ve programın amaçlarına ulaşmak için gerçekleştirilen, öğretim materyallerinin de kullanıldığı bir dinlemedir. Biçimsel dinlemenin içerdiği dinleme türleri ise şu şekilde sıralanabilir (Korkmaz, 2018: 19):

- ✓ *İşlemsel Dinleme*: Yeni bilgileri öğrenmeye yöneliktir.
- ✓ *Etkileşimsel Dinleme*: Alınan mesajların bileşenleri ile birlikte tanımaya yöneliktir.
- ✓ *Eleştirel Dinleme*: Dinleme ile ilgili, değerlendirme, karar verme gibi basamakları içermektedir.
- ✓ *Estetik Dinleme*: Olayların tesadüfen gelişen yönleri ile değerlendirmedir.

2.1.2.2. Biçimsel Olmayan Dinleme

Biçimsel olmayan dinleme, insanın sosyal bir varlık olmasından kaynaklanan iletişim isteğinden doğan, öğretim ortamlarından uzak, hayatı boyunca devam eden ve sonraki nesillere de aktardığı bir dinleme türüdür (Korkmaz, 2018, s.43). Biçimsel olmayan dinlemenin içerdiği dinleme türlerini Yüksel (2016) ise şu şekilde sıralamıştır:

- ✓ *Görünüşte Dinleme*: Dinleyicinin kafasında başka şeylerle ilgilendiği ve konuşmacıyı dinliyormuş gibi görünmesidir.
- ✓ *Seçerek Dinleme*: Dinleyicin, konuşmadan sadece kendi işine yarayan bölümleri seçerek dinlemesidir.
- ✓ *Saplanmış Dinleme*: Duygusal olarak saplantılı ve bir konuya takıntılı olan bireylerin, içinde buldukları duruma göre yapmış oldukları dinlemedir.
- ✓ *Savunucu Dinleme*: Dinledikleri karşısında sürekli bir savunma tutumu içinde olunan dinlemedir.
- ✓ *Tuzak Kurucu Dinleme*: Konuşmacıyı zor durumda bırakacak şekilde dinlemeyi içeren dinlemedir.
- ✓ *Yüzeysel Dinleme*: Konuşmanın yüzeyindeki kelimelere ve kavramlara takılan, konuşmanın derinliği ile ilgilenmeyen dinlemedir.

2.1.3. Dinleme Stratejileri

Strateji kelimesi, belirlenmiş bir hedefe ulaşmak için gerekli olan konulara geniş bir perspektifle bakmaktır denebilir. Dil öğretiminde yer alan strateji ise öğrenenlerin hedef dil becerilerini geliştirmek ve kalıcı hale getirmek için çoğu zaman bilinçli olarak uygulanan eylemler, davranışlar ve uygulanan tekniklerin bütünüdür. Strateji kavramının dil öğrenen bireylerin neyi, nasıl, ne zaman ve ne şekilde öğreneceklerini ve ne şekilde öğreneceklerini içeren süreçleri ifade ettiğini düşünebiliriz.

Dinleme stratejileri dinleme metninin öğrenenler tarafından dinlenirken dinleme öncesindeki stratejiler, dinleme esnasındaki stratejiler ve dinleme sonrasındaki stratejiler olmak üzere üçe ayrıldığı görülmektedir.

2.1.2.1. Dinleme Öncesi

Dinleme öncesi etkinlikleri, öğrencilerin sahip oldukları bilgileri kullanabilecekleri, dinleme etkinliğine hazırlıkların yapıldığı ilk basamaktır. Öğreticinin öğrenilecek konu ile ilgili öğrenenlere bilgi verdiği, ön bilgiler vererek öğrenenleri hazırladığı bölümdür. Konu ile alakalı yeni kelimelerin de verildiği çalışmadır. Öğrenenlerin dinlemeye hazırlanmaları anlamayı da kolaylaştırmaktadır (Korkmaz, 2018:23).

Dinleme öncesi stratejilerin birçok boyutu ele alması gerekmektedir. Bunlar ortam ile alakalı değişkenler; ortamın ısı, uygun ortamın olması, ortamın yeterli ışığa sahip olması gibi durumlardır. Öğrenen ile ilgili, değişkenler ise; motive olma, ön bilgileri harekete geçirme, tahmin etme becerisini kullanma, sorular sorma gibi davranışları içermektedir (Korkmaz, 2018: 24).

Tablo 2. Dinleme öncesi stratejileri

Dinleme Öncesi Stratejileri	Açıklamaları
1. Hazırlık yapma	Öğrenenlerin dinleyecekleri metin ile alakalı bilgi edinmeleri, konu ile ilgili başka kaynaklara da dikkatlerinin çekilmesi, kullanılacak materyallerin hazırlanması
2. Önceki bilgileri kullanma	Öğrenenlerin dinleyecekleri konuya yönelik bilgilerini zihinde canlandırmaları, dinleyecekleri metin ile ilişkiler kurmaları
3. Dinleme öncesi sorular oluşturma	Öğrenenlerin dinleme esnasında hangi noktalara dikkat etmesi gerektiğinin belirlenmesi
4. Tahminde bulunma Anahtar kelime çalışması	Öğrenenlerin dinleyecekleri konu ile alakalı tahminlerde bulunması. Anahtar kelimelerle öğrenenlerin kavram gelişimine de katkı sağlaması, yeni kavramlara ilgi uyandırması
5. Amaç belirleme	Öğrenenlerin niçin dinlediklerini belirlemeleri.
6. Yöntem belirleme	Öğrenenlerin dinleyecekleri metne uygun şekilde yöntem belirlemesi.

Yıldız ve Kılınç, 2015.

Bu tabloda görüldüğü gibi öğrencinin dinleme etkinliğine hem fiziksel olarak hem de bilişsel olarak hazır hale gelmesi için neler yapabilecekleri yer almaktadır.

2.1.2.2. Dinleme Sırası

Dinleme stratejilerini iyi şekilde uygulayan ve gerekliliğini yerine getiren bir öğrenci, dinleme sırasında zorluk çekmeden dinleme sırasındaki stratejileri de uygulayacaktır. Öğrenciler, dinleme esnasında dinleme öncesinde yaptığı tahminlerini kontrol etme fırsatı bulur. Gerekirse yeni tahminlerde bulunabilir. Dinleme esnasındaki stratejiler anlamaya ve öğrenmeye yönelik davranışlardan oluşmaktadır (Korkmaz, 2018:25). Dinleme esnasında kullanılan stratejiler ve bu stratejilere ait uygulamalar aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 3. Dinleme sırası stratejileri

Dinleme sırası stratejileri	Açıklamalar
1. Not alma	Öğrenenlerin dinlediklerini farklı yöntemlerle kayıt altına almaları.
2. Soru-cevap	Öğrenenlerin dinledikleri kısımları ne kadar anladıklarını ölçmektir.
3. Görsel sahne oluşturma	Öğrenenlerin dinlediklerini görsellerle görmelerini sağlamaktır. Somutlaştırmaya yardımcı olmaktadır.
4. Vurgu ve tonlama	Öğrenenlerin dinledikleri metinlerde vurgu ve tonlamalara dikkat ederek cümlenin anlamına yönelik çıkarımda bulunması.
5. Tahminleri kontrol etme ve yeni tahminde bulunma	Dinleme öncesinde yapılan tahminlerin kontrolünün sağlanması ve yeni tahminlerde bulunulması
6. Empati kurma	Öğrenenlerin dinledikleri metinlerde yer alan karakterlerin duygularını anlamaları
7. Tekrar dinleme	Öğrenenlerin metinde anlaşılmayan yerleri tekrar dinlemeleri
8. Ara özet yapma	Öğrenenlerin dikkatini tekrardan toplaması ve eksiklerini gidermesi
9. Yaşamla ilişkilendirme	Öğrenenlerin dinleme metninde geçen olayları kendi hayatı ile ilişkilendirmesidir

Yıldız ve Kılınç, 2015.

Dinleyicilerin dinlediklerini daha organize şekilde anlamlandırabilmeleri için dinleme esnasında yapılması gerekenler bu şekilde sıralanabilir.

2.1.2.3. Dinleme Sonrası

Dinleme sonrası etkinlikler kesinlikle öğrencilerin derste gördüklerini test etme amacı içeren etkinliklerden oluşmamalıdır. Asıl amaç öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmek ve dinleme becerilerini genişletmek olmalıdır.

Dinleme sonrası stratejiler zihinsel süreçlerin daha etkin olduğu süreçtir. Öğrenenler dinleme sonrasında kendilerinden neler beklendiğini bilmezler. Dinleme sonrası etkinliklerde öğrencilerin öğrendiklerinin ne kadarını kullanabildiklerini gözlemlemek gerekmektedir. Dinleme sonrası stratejileri öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme gibi bilişsel düzeylerinin kullanıldığı süreçtir (Korkmaz, 2018:26). Dinleme sonrası stratejilerinde şu basamaklar yer almaktadır:

Tablo 4. Dinleme sonrası stratejiler

Dinleme Sonrası Stratejileri	Açıklamaları
1. Özetleme sözlü/yazılı/görsel	Öğrenenlerin dinledikleri metinleri ana hatları ile değişik yollarla ifade etmesidir.
2. Çıkarımda bulunma	Öğrenenlerin dinledikleri metinlerde yer alan bilgilerden hareketle olaylar ve durumlar arasında ilişkiler kurmasıdır.
3. Yeniden ifade etme	Öğrenenlerin dinledikleri doğrultusunda düşüncelerini yeniden gözden geçirmesidir. Yeniden düşüncelerini ifade etmesidir.
4. Metnin gelişim sırasını ifade etme	Öğrenenlerin dinledikleri metinlerin yapısını kavrayarak, kavram haritasına uygun olarak ifade etmesidir. Dinledikleri metnin karakterlerini, olayları ve zamanını belirlemesidir.
5. Dinlenen metne uygun başlık	Öğrenenlerin dinledikleri metnin konusunu kavratılmasıdır.
6. Neden sonuç ilişkileri kurma	Öğrenenlerin dinledikleri metindeki durumların sebepleri ile kontrolünü sağlamasıdır.
7. Tartışma	Öğrenenlerin dinledikleri metin üzerinden tartışmalarıdır.
8. Sözcüklerin anlamı üzerinde durma	Öğrenenlerin dinledikleri metinde yer alan kelimelerin benzerliklerini ve farklılıklarını belirlemedir.
9. Betimleme yapma	Öğrenenlerin dinleme sürecinde zihninde canlandırdıklarını ifade etmesidir.
10. Öz değerlendirme	Öğrenenlerin dinleme sürecinde güçlü ve zayıf yönlerini belirlemesidir.

Korkmaz, 2018.

Dinleyicilerin dinlediklerini ne kadar anladıklarını öğrenebilmek için, yaptıkları etkinlikleri içeren bu tablo değerlendirme basamaklarında uygulanabilir.

2.2. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne Göre Dinleme Becerisi

Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni (ADÖÖÇM) 2001 yılında Avrupa Konseyi tarafından yayınlanarak, üye ülkelerin dil öğretimini belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirmesi ve farklılıkların ortadan kaldırılmasını hedeflemiştir.

AVDÖÖÇM'inde dinleme ve okuma becerilerine *Alımlama Faaliyetleri ve Stratejileri* başlığı altında yer verilmiştir. Bu bölümde belirtilenlere göre dinleme faaliyetinde dinleyici, konuşmacının ürettiği konuşmayı girdi olarak alır ve işler. Dinleme faaliyetleri içerisinde duyuruları dinlemek, medya unsurlarını dinlemek, canlı bir izleyici kitlesinin içerisinde dinlemek ve kulak misafiri olarak dinlemek bulunabilir. Dinleyiciler, ana fikri bulmak, belirli bilgilere ulaşmak, ayrıntıları anlamak, akıl yürütmek gibi sebeplerden dolayı dinleme eylemi gerçekleştirebilir (Korkmaz, 2018:35).

Dinleme faaliyetlerinin tamamlayıcı ölçekleri için aşağıdaki tablolar hazırlanmıştır:

Tablo 5. Genel işitsel anlama seviyeleri

Genel işitsel anlama	
C2	Anadil konuşmacısının hızında hazırlanmış gerek canlı gerek yayınlanan bir konuşma olsun, herhangi konuşma dilini anlamada zorluk çekmez.
C1	Özellikle aksan yabancı ise bazı ayrıntıların onaylanması gerekse bile, kendi alanı dışındaki soyut ve karmaşık konular hakkındaki uzayan konuşmaları takip edecek kadar anlayabilir. Söyleyiş tarzındaki kaymaları değerlendirerek, geniş sayıda deyimsele ifadeleri ve konuşma dili üsluplarını tanıyabilir. Anlaşılır biçimde yapılmamış olsalar da, bağlantıları açıkça belirtilmemiş ve sadece ima edilmiş olsa da uzayan konuşmaları takip edebilir.
B2	Normal olarak kişisel, sosyal, akademik veya mesleki yaşamda karşılaşılan hem aşına olan hem de olmayan konular hakkındaki canlı veya yayınlanan standart konuşma dilini anlayabilir. Uzmanlık alanındaki teknik konuların konuşulması dâhil, standart diyalekt ile anlatılan soyut ve somut konuların ana fikirlerinin önerisel ve dilsel olarak karmaşık konuşmasını anlayabilir. Konunun oldukça bilindik olması ve konuşmanın yönü açık belirteçler ile işaretleniyorsa, bir tartışmanın karmaşık satırlarını ve uzayan konuşmasını takip edebilir.
B1	Genelde aşına olunan bir aksan ile konuşmanın yapıldığı takdirde, hem genel iletileri hem de belirli ayrıntıları tanıyarak, ortak günlük veya iş ile ilgili konular hakkındaki doğrudan gerçeğe dayanan bilgileri anlayabilir. Sıkça iş yerinde, okulda, eğlence yerlerinde vs. karşılaşılan aşına hususlardaki anlaşılır standart konuşmanın, kısa anlatılar da dâhil, ana noktalarını anlayabilir.
A2	Konuşmanın yavaşça ve anlaşılır bir biçimde gerçekleştiği takdirde somut türdeki ihtiyaçlarını karşılayabilecek kadar anlayabilir. Konuşmanın yavaşça ve anlaşılır bir biçimde gerçekleştiği takdirde, derhal öncelik gerektiren alanlara (örn. çok temel kişisel ve ailevi bilgiler, alış-veriş, yerel coğrafya, iş vs.) bağlı olan ibareleri ve ifadeleri anlayabilir.
A1	Anlamı özümseyebilmesi için uzun süreli duraksamaları olan çok dikkatli ve yavaşça söylenen konuşmayı takip edebilir.

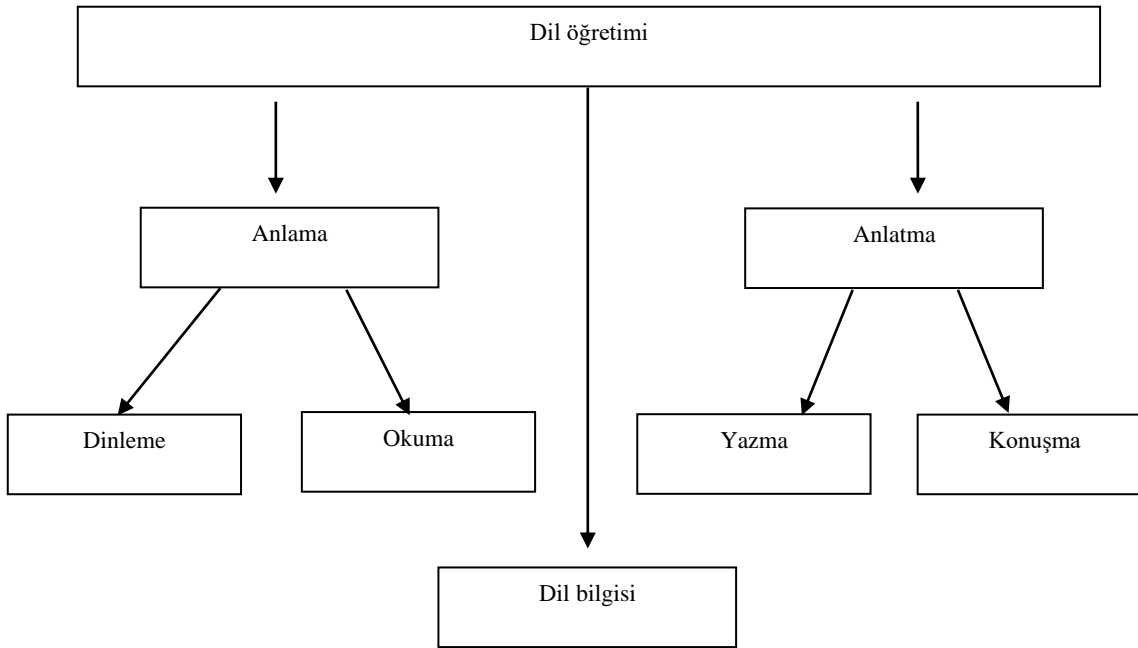
MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu, 2009.

Bu tabloda belirtilen davranışların öğrenci seviyesine göre uygun olanları yerine getirebilmesi ve bunları günlük hayatta kullanabilmesi beklenmektedir.

2.3. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi

Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile birlikte bilişim çağı olarak adlandırılan bu asırda yabancılara Türkçe öğretimi bir ihtiyaç haline gelmiştir. Dil dört ana beceriden meydana gelen bir bütün olarak ele alınmalıdır. Dinleme, okuma, yazma ve konuşma olarak ayrılan bu dört becerinin de işlevsel olarak kullanılması bütünlüğü sağlanmalıdır. Dil

öğretiminde ise bu dört temel beceri de birlikte öğretilmelidir (Demirel, 2012). Bu dört temel beceri anlama ve anlatma ana başlıkları altında verilmiştir. Anlama başlığı dinleme ve okuma, anlatma başlığı ise yazma ve konuşma becerilerinden meydana gelmektedir. Dört ana beceri ve bileşenleri şu şekilde gösterilebilir:

Şekil 2. Temel dil becerileri
Sever, Kaya ve Aslan, 2011.

Yapılan gözlemler sonucu, Türkçe ile iletişim kurması gereken öğrencilerin etrafındaki konuşmaları dinleyerek bile bazı iletişim kalıplarını öğrendikleri görülmüştür. Bu sebeple Türkçe öğrenen kişilerin ilk dersleri bile bu kalıp ifadelerden oluşan dinleme metinlerini içeren diyaloglardan oluşmaktadır. Modern dünyada insanların sosyalleşmesinin çok olduğunu da düşündüğümüzde dinleme becerisinin önemi daha da fazladır. ADÖÖÇM'ye göre Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir öğrencinin etkileşimde maruz kalabileceği ve karşılaşabileceği dinleme alanları şu şekilde belirtilmiştir:

- ✓ Yazılı materyallerin sesli olarak okunması,
- ✓ Sorulara verilen sözlü cevaplar,
- ✓ Ezber yapılabilecek metinlerin yeniden üretilmesi,
- ✓ Tartışmalara katılma,
- ✓ Günlük konuşmalar,
- ✓ Sunumlar (MEB, 2009)

3. BULGULAR VE YORUM

Çalışmanın bu bölümünde Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ve çalışmamızın örneklemini oluşturan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti (YİTÖS) ve İstanbul Yabancılar Türkçe Öğretim Seti (İYTÖS) ders kitaplarının A1 seviyesi dinleme metinleri araştırmanın önemi bölümünde bahsedilen değişkenlerle incelenmektedir.

3.1. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerine İlişkin Bulgular

Maarif Vakfı Yabancılar Türkçe Öğretimi Programı (MVYTÖP) incelenmiş olup A1 seviyesinde dinleme/izleme becerisinde alanında 42 kazanım yer aldığı görülmektedir. MVYTÖP 'de yer alan A1, dinleme/izleme becerisi kazanım listesi şu şekildedir:

Tablo 6. MVYTÖP A1 dinleme/izleme becerisi kazanım listesi

A1 Dinleme/İzleme Becerisi Kazanım Listesi	
1. Türk alfabesindeki harflerin karşılığı olan sesleri ayırt eder.	
2. Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır.	
3. Yakın çevresindeki nesnelerin adını tanır.	
4. Hava durumuyla ilgili temel kavram ve kalıp ifadeleri tanır.	
5. Günlük hayatta sık kullanılan kelimeleri bağlamdan hareketle tahmin eder.	
6. Günlük ihtiyaçlara yönelik ifade ve kalıpları belirler.	
7. Acil ve anlık ihtiyaçlarla ilgili temel kalıp ifadeleri tanır.	
8. Toplumsal yaşam alanlarındaki ihtiyaç ve durumlara (alışveriş, sağlık, güvenlik vb.) ilişkin metinleri/ konuşmaları anlar.	
9. Yaygın olarak kullanılan meslek adlarını belirler.	
10. Günlük rutinlere ilişkin kısa konuşmaları anlar.	
11. Temel gerekçelendirme ifadelerini belirler.	
12. Temel soru ifadelerini tanır.	
13. Temel soru kalıplarına karşılık gelen bilgileri belirler.	
14. Basit kişisel tanıtım içeren konuşmaları anlar.	
15. Teknoloji ve yeniliklerle ilgili temel ifadeleri belirler.	
16. Günlük hayattaki basit yönergeleri takip eder.	
17. Temel akrabalık adlarını belirler.	
18. Basit betimleyici ifadeleri belirler.	
19. Tarih/zaman ifadelerini tanır.	
20. Günlük hayatta sıklıkla kullanılan ölçü birimlerini tanır.	
21. Türk kültüründeki temel beden dili unsurlarını ve bunlara eşlik eden ifade kalıplarını tanır.	
22. Beden dilinden veya tonlamadan hareketle konuşmacının duyu durumunu (sinirli, mutlu, neşeli, üzgün vb.) belirler.	
23. Sesli iletilerden (anons, duyuru, reklam vb.) ihtiyaç duyduğu bilgileri seçer.	
24. Sözel bilgileri görsellerle ilişkilendirir.	
25. Yol, yön ve adres tarifi içeren basit ifadeleri anlar.	
26. Konum bildiren basit ifadeleri tanır.	
27. Ulaşım/ seyahat veya konaklamaya ilişkin temel bilgileri seçer.	
28. Kutlama/tebrik/teşekkür/ davet veya taziye içerikli basit metinleri/konuşmaları anlar.	
29. Yardım talebi/izin/ istek/ rica/özür içeren ifadeleri tanır.	
30. Hobi veya ilgi alanlarına ilişkin basit metinleri/konuşmaları anlar.	
31. Görsellerle ifade edilmiş durumlar/olaylar ile ilgili basit cümleleri anlar.	
32. Dinlediklerinin/izlediklerinin konusunu belirler.	
33. Tercih/teklif/tavsiye/uyarı bildiren cümleleri ayırt eder.	
34. Basit metinlerdeki oluş sırasını belirler.	
35. Türkçenin Telaffuz özelliklerini fark eder.	
36. Basit bir telefon konuşmasındaki kalıp sözleri belirler.	
37. Basit bir telefon konuşmasındaki temel mesajları belirler.	
38. Sayısal ifadeleri tanır.	
39. Yakın gelecekle ilgili planların anlatıldığı konuşmaları anlar.	
40. Türkçenin yapısal özelliklerinin anlamaya etkisini belirler.	
41. Dinleme amacını belirler.	
42. Dinleme amacına uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanır.	

MVYTÖP kazanımları yukarıdaki tabloda yer aldığı şekilde ele alınmıştır. Basit günlük işlerini yerine getirebilecek şekilde oluşturulan bu kazanımlar öğrencilerin günlük hayatlarında sürekli kullanacakları becerilerdir.

3.1.1. YİTÖS'te Bulunan Dinleme Metinleri

Çalışmanın örnekleminde biri olan YİTÖS, A1 seviyesi ders kitabı incelenmiştir. Ders kitabındaki 8 üniteye 3'er bölüm yer almaktadır. Toplamda 33 dinleme metni bulunmaktadır. Kitapta yer alan dinleme metinlerinin ünitelere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 7. YİTÖS A1 dinleme metinlerinin ünitelere göre dağılımı

Seviye	1.Ünite	2.Ünite	3.Ünite	4.Ünite	5.Ünite	6.Ünite	7.Ünite	8.Ünite	Toplam
A1	9	3	3	4	3	4	3	4	33

Ünitelere göre dinleme metinleri dağılımı eşit olarak yapılmamıştır. Farklı sayılarda dinleme metinleri farklı ünitelerde yer almaktadır.

3.1.2. İYTÖS'te Bulunan Dinleme Metinleri

Çalışmanın diğer örneklemini oluşturan İYTÖS, A1 seviyesi ders kitabı incelenmiştir. Ders kitabındaki 6 üniteye 3'er bölüm bulunmaktadır. Kitapta toplam 18 dinleme metni yer almaktadır. Kitapta yer alan dinleme metinlerinin ünitelere göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 8. İYTÖS A1 dinleme metinlerinin ünitelere göre dağılımı

Seviye	1.Ünite	2.Ünite	3.Ünite	4.Ünite	5.Ünite	6.Ünite	Toplam
A1	3	3	3	3	3	3	18

İYTÖS ders kitabında yer alan dinleme metinleri tabloda da belirtildiği gibi her üniteye eşit olarak dağıtılmıştır.

3.1.3. Dinleme Metinlerinin Sayılarına İlişkin Yorumlar

Yapılan incelemede YİTÖS A1 seviyesi ders kitabında 33, İYTÖS A1 ders kitabında ise 18 adet dinleme metninin yer aldığı görülmüştür.

YİTÖSA1 seviyesi ders kitabında içindekiler bölümünde ünite tanıtımlarında dinleme metinlerinin 3 tanesi belirtilmiştir. Ancak ünite içerisinde daha fazla ve farklı sayılarda dinleme metinleri vardır. Dinleme metinleri belirli bir sıra ile verilmemiş olup sıralama yöntemi kullanılmamıştır.

İYTÖS A1 seviyesindeki ders kitabı incelenmesinde ise metinlerin ünite içerisine yerleştirilmesinde herhangi bir sorun teşkil edecek durum yoktur. Kitabın içindekiler bölümü ile kitapların içi bağlantılıdır.

Dinleme metinleri karşılaştırıldığında kazanım listesinde yer alan kazanımların birçoğuna ilişkin metnin veya etkinliğin var olduğu görülmektedir. Bir kazanıma ait dinleme metinlerinin olduğu gibi birden fazla kazanımı da ihtiva eden etkinlik veya metin olduğu görülmektedir. Her iki örneklem kitabı da MVYTÖP kazanımlarını içermesi yönünde yeterli bulunmuştur.

3.1.4. Öğretim Setlerinde Yer Alan Metinlerin Günlük Hayata Bağlantılarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Çalışmaya konu olan ders kitaplarında yer alan dinleme metinleri oluşturulma biçimleri bakımından incelenmiştir. Metinler kurma ve özgün olarak iki grupta ele alınmıştır. YİTÖS ve İYTÖS'te yer alan dinleme metinlerinin kurma ve özgün metinler olmasına ilişkin sayısal veriler aşağıda verilmiştir:

Tablo: 9. YİTÖS ve İYTÖS dinleme metinleri oluşturulma şekillerine göre dağılımı

Oluşturulma Şekli	YİTÖS		İYTÖS	
	<i>Kurma</i>	<i>Özgün</i>	<i>Kurma</i>	<i>Özgün</i>
A1 Seviyesi	30	3	18	0
Toplam	33		18	

Dinleme metinlerinin oluşturulma şekillerine bakıldığında kurma metinlerin her iki yayınevının kitabında da fazla olduğunu görmekteyiz. İYTÖS'te hiç özgün metin olmaması da belirtilmiştir.

3.2. Oluşturulma Şekline Göre Metinlere İlişkin Yorumlar

Dinleme metinlerinin incelemesi yapılırken oluşturma şekillerinin sınıflandırılırken özgün metinlerin belirlenmesinde metnin kaynağının belli olup olmamasına bakılmıştır. Kaynağı verilmeyen metinler kurma olarak değerlendirilmiştir. Kaynağı verilmeyen fakat bazı anonim türler ise özgün olarak kabul edilmiştir.

Yukarıda yer alan bilgiler ışığında ve yapılan incelemelerde YİTÖS ve İYTÖS ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinde kurma metinlerin fazla olduğu ortaya çıkmıştır. YİTÖS ders kitabında yer alan dinleme metinlerinin %90'ının kurma metin olduğu anlaşılmaktadır. İYTÖS ders kitabındaki dinleme metinlerinin ise %100'ünün kurma metin olduğu anlaşılmıştır. İYTÖS ders kitabındaki dinleme metinlerinin kurma oranının daha fazla olduğu söylenebilmektedir.

YİTÖS ders kitabındaki özgün metinlerin İYTÖS ders kitaplarındaki özgün metinlerden daha fazla olduğu açıkça görülmektedir. YİTÖS ders kitabında 3 adet olan özgün metin sayısı, İYTÖS ders kitabında hiç bulunmamaktadır.

Kurma metinlerin fazla olmasının sebebi temel dil seviyesinde yer alan kelimelerin özgün metinlerde yer alma olasılığının az olması olabilir. Bu sebeple metin yazarları kurma metinler oluşturmaya yönelmiş oldukları düşünülmektedir. Bu durumun kazanımların öğrencilerde gerçekleşebilme oranını güçlendirdiğini söyleyebiliriz.

3.3. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerinin Etkinliklerine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında İYTÖS ve YİTÖS'te yer alan A1 ders kitaplarındaki dinleme metinleri incelenmiştir.

İYTÖS A1 seviyedeki ders kitabında her üniteye üç dinleme metni denk gelecek şekilde toplamda 18 dinleme metnine yer verilmiştir. YİTÖS A1 seviyesindeki ders kitabında ise 33 adet dinleme metnine yer verildiği görülmektedir. Bu ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerine ait alıştırmaları türleri ve sıklıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: 10. Dinleme alıştırmaları türleri ve sıklıkları

İYTÖS		YİTÖS	
Etkinlik Türleri	Etkinlik Sayısı	Etkinlik Türleri	Etkinlik sayısı
Boşluk Doldurma	3	Boşluk Doldurma	1
Dikte	5	Dinleme-Tekrar Etme	4
Doğru Kelimeyi Seçme	3	Dikte	16
Doğru-Yanlış	1	Doğru-Yanlış	2
Form Doldurma	4	Eşleştirme	1
İşaretleme	1	İşaretleme	2
Metne Dayalı Sorular	4	Metne Dayalı Sorular	3
Sıralama	2	Tablo Doldurma	2
Tablo Doldurma	1		
Tanıma Uygun Görsel Bulma	1		

Tabloda da görüldüğü gibi İYTÖS'te 10 etkinlik türü kullanılmıştır. Dikte, form doldurma ve metne dayalı soruları cevaplama etkinlikleri en sık kullanılan etkinliklerdir. Buna karşın doğru-yanlış, işaretleme, sıralama, tablo doldurma ve tanıma uygun görsel bulma etkinlikleri ise sınırlı sayıda yer almaktadır. Etkinliklerin bu türlü dağılımının olması dinleme-anlama becerisine yönelik daha çok etkinliğin olduğunu da göstermektedir.

YİTÖS'te 8 farklı etkinlik türüne yer verilmiştir. Dikte etkinliğinin sayısı diğer tüm etkinliklerin kullanım sayısından fazladır. Etkinliklerden dört tanesi dinleme ve tekrar etme etkinliğidir. Dinleme- tekrar etme etkinliği öğrencilerin dinleme-anlama becerisini geliştirmeye değil de Türkçeye kulak alışkanlığı kazanması ve sesletim becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Dinleme-anlamaya yönelik etkinliklerden boşluk doldurma, doğru-yanlış, eşleştirme, işaretleme, metne dayalı sorular ve tablo doldurma etkinliklerinin toplam sıklığı 11'dir. Bu veriler ışığında dinleme-anlama becerisine yönelik etkinliklerin 11 tane olduğunu söyleyebiliriz.

3.4. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerinin Etkinliklerine Yönelik Yorumlar

YİTÖS ve İTYÖS'te yer alan dinleme metinlerinin etkinliklerine bakıldığında dikte etkinliklerinin en çok kullanılan etkinlik olduğu görülmektedir. Bu durum, dinleme becerilerinin tasarımlarının dikte etkinliklerine uygun şekilde hazırlanması gerektiğini göstermektedir. Ders kitaplarındaki bazı metinlerde yer alan boşlukları dinleme metnine göre doldurmaları istenmektedir. Ancak metinlerin yazılı hali sayfanın köşesinde yer almaktadır. Bundan dolayı etkinlik dinleme-anlama becerisini geliştirmekten ziyade Türkçe sesletim becerisini geliştirir.

Bazı dinleme metinlerinin etkinlerinde yer verilen boşluk doldurmalı diyaloglar tasarlanmıştır. Bu tür etkinliklerde öğrenciler dinleme esnasında metinde verilen boşlukları doldurmaya odaklanmaktadır. Bu şekilde dinleme yaptıklarında metnin bütünü anlamalarını engellemektedir. Bu tür etkinlikler ile öğrenciler metindeki boşlukları doldurduktan sonra metnin tamamını elde etmiş olurlar. Beceri dinleme-anlamadan daha çok okuma- anlama becerisine yönelmektedir.

Dinleme çalışmalarındaki asıl amaç diğer becerileri kullanmadan öğrencilerin metni anlamaları ve ne derece anladıklarını belirlemek olmalıdır. Öğrencilerin dinleme metnine bağlı olarak hazırlanan etkinliklerde, doğru-yanlış, var-yok gibi testler ve metne dayalı soruları cevaplama gibi alıştırmalara yer verilmelidir. Eğer öğrencinin yanlış cevabı olursa bunun temel nedeni okuma becerisinin zayıflığı ile alakalı olabilir. Metne dayalı sorulara cevap oluşturamaması ise yazma becerisinin zayıflığı ile alakalı olabilmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

4.1.1. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerine İlişkin Sonuçlar

İYTÖS A1 seviyesi ders kitabı 6 üniteden, YİTÖS A1 seviyesi ders kitabı ise 8 üniteden meydana gelmektedir. Buna bağlı olarak üniteler bakımından YİTÖS A1 seviye ders kitabının, İYTÖS A1 seviye ders kitabından daha fazla hacme sahip olduğu görülmüştür.

YİTÖS A1 seviye ders kitabında her üniteye dinleme metinleri 9'a kadar çıkmakta, İYTÖS A1 seviye ders kitabında dinleme metinlerinin sayısı her üniteye 3'er adet olmak üzere verilmiştir.

YİTÖS A1seviyedeki ders kitabında yer verilen dinleme metinlerinde üniteler orantısız olarak dağıtılmıştır. Her üniteye farklı sayıda dinleme metni yer almaktadır. İYTÖS A1 seviyedeki ders kitabında ise bu şekilde bir durum yoktur. Dinleme metinleri her üniteye eşit olacak şekilde dağıtılmıştır.

4.1.2. Öğretim Setlerinde Yer Alan Metinlerin Günlük Hayata Bağlantılarına İlişkin Sonuçlar

YİTÖS A1 seviyedeki ders kitabında yer alan 33 adet dinleme metninin yaklaşık olarak %90'ı kurma metni, %10'u özgün metinlerden oluşmaktadır. İYTÖS A1 seviyedeki ders kitabında yer alan 18 adet dinleme metninin tamamının kurma metinlerden oluşmaktadır.

Temel seviye olan A1 seviyede yer alan tanışma, karşılaşma, ayrılma, vedalaşma, adres sorma, yön tarifi yapma gibi kalıplaşmış ifadelerin daha çok olmasından dolayı kurma metin yazımına daha çok ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

4.1.3. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerinin Etkinliklerine Yönelik Sonuçlar

YİTÖS ve İTYÖS'te yer alan dinleme metinlerinin etkinliklerine bakıldığında dikte etkinliklerinin en çok kullanılan etkinlik olduğu görülmektedir. Bu durum, dinleme becerilerinin tasarımların dikte etkinliklerine uygun şekilde hazırlanması gerektiğini göstermektedir. Ders kitaplarındaki bazı metinlerde yer alan boşlukları dinleme metnine göre doldurmaları istenmektedir.

Bazı dinleme metinlerinin etkinlerinde yer verilen boşluk doldurmalı diyaloglar tasarlanmıştır. Bu tür etkinliklerde öğrenciler dinleme esnasında metinde verilen boşlukları doldurmaya odaklanmaktadır. Bu şekilde dinleme yaptıklarında metnin bütünü anlamalarını engellemektedir.

4.2. Tartışma

Çalışmamız yabancılara Türkçe öğretiminde en çok tercih edilen kitapların A1 seviyesinde yer alan dinleme metinlerinin MVYTÖP kazanımlarını ne derece içerdiğini ve dinleme metinlerinin kazanımları karşılama durumlarına göre incelenmesini içermektedir.

Dinleme metinlerinin oluşturuluş şekillerinin ve günlük hayata uygunluk gibi durumları da incelenerek belirli sonuçlara ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlar ve elde edilen veriler değerlendirilerek belirli yargılara ulaşılmıştır. Çalışmamız kitaplarda yer alan dinleme metinlerinin istatistiksel olarak da incelenmesini ve bu istatistiklerin yorumlanması ve sonuçlara bağlanmasıyla da önem taşımaktadır. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar çalışmamızı oluşturan problemlere de çözüm önerileri getirmemizi sağlamıştır. Elde ettiğimiz sonuçlar daha önce aynı alanda yapılan araştırmaların sonuçları ile benzerlikler göstermektedir.

Bu çalışmamızın yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin amacına uygunluğu bakımından değerlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Yeni ders kitaplarının oluşturulmasında dinleme metinlerinin seçimi ve yerleştirilmesinde öneriler içermektedir.

4.3. Öneriler

4.3.1. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerine İlişkin Öneriler

İYTÖS ve YİTÖS A1 seviyedeki ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinden İYTÖS ders kitabındaki dinleme metinlerin daha fazla olabileceği önerilmektedir. Daha çok kazanımı ele alabilecek şekilde düzenlenmesi öğretimin niteliği açısından önem arz etmektedir.

Dinleme metinlerinin video kayıtları ile de çeşitlendirerek İzleme becerisine de katkı sağlaması önerilmektedir.

4.3.2. Öğretim Setlerinde Yer Alan Metinlerin Günlük Hayata Bağlantılarına İlişkin Öneriler

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak dinleme metinleri öğrencilerin günlük hayatta sürekli ortamlarından örnekler veya yaşanabilecek durumlar olacak şekilde oluşturulmalıdır. ADÖÇM'de yer alan dil kullanım alanları olan *kişisel*, *kamusal*, *meslekî* ve *eğitim* alanlarının (MEB, 2009:44) ihtiyaçlarına karşılayabilecek şekilde metinler tercih edilmelidir. Özellikle temel seviyede (A1) yer alan tanışma, selamlaşma, karşılaşma, ayrılma, adres sorma gibi günlük hayatta sık kullanılan temel kalıplara dayanan ve sınırlı kazanımlardan oluşan özgün metinler öğrencilerin dil seviyelerine uygun şekilde uyarlanarak kullanılmalıdır. Çünkü kurma metinler zorla oluşturulmuş, yapay ve mekanik bir dil kullanımı ile öğrencilerin anlamada zorlanmalarına sebep olmaktadır. Metin uyarlamasının kazanımlar bakımından zorluklarını düşündüğümüz zaman bu seviyelerde ilgili kazanımlar gereği kurma metinler kullanılmalıdır.

4.3.3. Öğretim Kitaplarında Yer Alan Dinleme Metinlerinin Etkinliklerine Yönelik Öneriler

Ders kitaplarında yer verilen etkinliklerden daha çok dinleme becerisini ön plana çıkaracak etkinliklere yer verilmesi gerektiği önerilmektedir. Öğrencilerin dinleme becerisinin yanında daha çok okuma-anlama becerisine yöneldikleri görülmektedir. Etkinliklerin çeşitliliği açısından yeterli sayıda olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

1. Akyol, H. (2014). Türkçe öğretim yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
2. Demirel, Ö. (2012). Yabancı dil öğretimi: dil pasaportu dil biyografisi dil dosyası (7. Baskı), Pegem Akademi, Ankara.
3. Doğan, Y. (2010). "Dinleme becerisini geliştirmede etkinliklerden yararlanma", TÜBARXXVII, 264-274.
4. Doğan, Y. (2011). Dinleme eğitimi, Pegem Akademi, Ankara.

5. Epçaan, C. (2013). "Temel bir dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi", Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 331-352.
6. Güven, B. (2016). Etkili iletişim, Pegem Akademi, Ankara
7. Kalenderoğlu, İ. (2015). "Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan temel düzey (A1, A2) ders kitaplarında kültür aktarımı", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 4(12):73-83.
8. Kalenderoğlu, İ., & Arslan, H. (2017). "Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında duygu bildiren ifadeler", 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 6(17):503-517.
9. Korkmaz, C. B. (2016). "Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni bağlamında A1 düzeyindeki dil becerileri temelli kazanımlar", Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 11(3):1587-1614.
10. Milli Eğitim Bakanlığı. (2009). Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni öğrenme-öğretme değerlendirme, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
11. Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). Türkçe dersi öğretim programı, MEB, Ankara.
12. Tozlu, E. (2017). "The development of a listening test for learners of Turkish as a foreign language", Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
13. Türk Dil Kurumu. (1948). Edebiyat ve söz sanatı terimleri sözlüğü, TDK, Ankara,
14. Türk Dil Kurumu. (2005). Türkçe sözlük, TDK, Ankara.
15. Yıldız, N., ve Kılınç, A. (2015). "Dinleme stratejileri öğretiminin beşinci sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine etkisi", Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ÖS-II:17-34.